

TYÖASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi merimiehen lääkärintarkastuksista pidettävästä rekisteristä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä marraskuuta 1998 lähettänyt työasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi merimiehen lääkärintarkastuksista pidettävästä rekisteristä (HE 225/1998 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Sirpa Kaittola, sosiaali- ja terveysministeriö

- lainsäädäntöneuvos Leena Vettenranta, oikeusministeriö
- hallitusneuvos Esa Lonka, merimiesasiain neuvottelukunta
- merenkuluntarkastaja Mauri Fellman, Merenkululaitos
- toimistopäällikkö Maija Kleemola ja ylitar kastaja Arto Ylipartanen, Tietosuojavaltuutetun toimisto
- erikoistutkija Riitta-Sisko Koskela, Työterveyslaitos..

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki merimiehen lääkärintarkastuksista pidettävästä rekisteristä. Esityksen tarkoituksena on se, että merimiehen lääkärintarkastuksista pidettävästä rekisteristä, joka nyt perustuu asetukseen, säädettäisiin lailla voimassa ja valmisteilla olevan henkilötietoja koskevan lainsäädännön edellyt-

tämällä tavalla. Ehdotuksen mukaan Työterveyslaitos pitäisi rekisteriä. Merimiehen lääkärintarkastuksen suorittaneen lääkärin tulisi ehdotuksen mukaan lähettää Työterveyslaitokselle jäljennös lääkärintodistuksesta. Laissa säädettäisiin niistä edellytyksistä, joilla rekisteristä voitaisiin luovuttaa tietoja.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksen mukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esi-

tykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunta toteaa, että hallituksen esitys ei ole lopputulokseltaan onnistunut. Esityksen tarkoituksena on säätää laintasoisesti henkilötie-

doista, joista nyt säädetään osittain asetuksen ta-soisesti. Asiantuntijakuulemisessa on käynyt il-mi, että lakiehdotuksen keskeisissä säännöksis-sä on puutteita. Nämä olisi ollut vältettävissä pa-remmalla perehtymisellä tietosuojaa koskevaan lainsäädäntöön ja perustuslakivaliokunnan lau-suntoihin. Valmistelua on vaikeuttanut se, että tietosuojaa koskeva lainsäädäntö on parhaillaan uudistettavana ja perustuslakivaliokunta on val-mistelutyön aikana antanut asiasta uusia lausun-toja. Osa puutteista olisi kuitenkin voitu välttää läheisemmällä ministeriöiden ja tietosuojaval-tuutetun välisellä yhteistyöllä.

Hallitusmuodon 8 §:n 1 momentin mukaan jo-kaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on tur-vattu. Momentti sisältää myös velvoitteen sää-tää lailla henkilötietojen suojasta. Perustuslaki-valiokunta on useissa lausunnoissaan arvioinut momentin säännöksiä ja valiokunta on korosta-nut yksityiskohtaisten säännösten täsmällisyy-den tärkeyttä. Tänä vuonna perustuslakivalio-kunta on todennut, että henkilötietojen suojaa koskevan hallitusmuodon 8 §:n 1 momentin pe-rusoikeussäännöksen kannalta tärkeitä sääntely-kohteita ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, re-kisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sal-litut käyttötarkoitukset mukaan luettuina tieto-jen luovutettavuus ja tietojen säilytysaika henki-lörekisterissä sekä rekisteröidyn oikeusturva sa-moin kuin näiden seikkojen sääntelemisen katta-vuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla (PeVL 14/1998 vp ja PeVL 25/1998 vp). Valiokunta eh-dottaa, että lakiehdotukseen tehdään hallitus-muodon säännöksistä ja perustuslakivaliokun-nan lausunnoista johtuvat asianmukaiset täs-mennykset.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Rekisterin tarkoitus. Ehdotettu pykälä ei si-sällä säännöksiä rekisterin tietosisällöstä. Valio-kunta ehdottaa, että momenttiin lisätään uusi 3 momentti rekisteriin tallettavista tiedoista. Re-kisteriin talletetaan sen käyttötarkoituksen kan-nalta tarpeelliset tiedot, jotka selviävät merimie-helle tehtävässä alku- tai uusintatarkastuksessa

ja jotka käyvät ilmi tarkastuksesta annettavasta lääkirintodistuksesta. Tällaisia tietoja ovat tar-kastettavan henkilö- ja yhteystiedot ja sellaiset tiedot tarkastettavan fyysisestä terveydestä, mie-lenterveydestä, näkö- ja kuulokyvystä sekä muusta taudista, joilla on merkitystä arvioitaes-sa hänen kelvollisuuttaan laivatyössä siihen toi-meen, johon hän pyrkii tai jossa hän haluaa jat-kaa. Alle 18-vuotiaasta merkitään, onko työs-kentely aluksessa hänen terveydelleen tai ruu-miilliselle tai henkiselälle kehitykselleen haitallista. Uuden momentin johdosta pykälän otsikko on täsmennettävä vastaamaan pykälän sisältöä.

3 §. Tietojen luovuttaminen rekisteristä . Py-kälässä säädetään rekisteristä luovutettavista tie-doista. Pykälän 2 momentti on epätasällinen ja valiokunta ehdottaa sen täsmenämistä.

Asiantuntijakuulemisessa on esitetty, että py-kälässä pitäisi säätää myös tietojen salassapidos-ta. Valiokunta katsoo, että rekisteritiedot ovat salassa pidettäviä työterveyslaitoksen toimin-nasta ja rahoituksesta annetun lain 10 §:n ja po-tilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 §:n 1 momentin perusteella.

4 §. Tietojen säilyttäminen rekisterissä (Uu-si). Lakiehdotukseen ei sisälly säännöstä rekis-teritietojen säilytysajasta. Koska siitä on säädet-tävä laissa, valiokunta ehdottaa uuden 4 pykälän lisäämistä lakiin. Pykälän mukaan tiedot säilyte-tään rekisterissä kymmenen vuoden ajan viimei-sen tiedon merkitsemisestä. Säilytysajan pituus määräytyy tietojen käyttötarkoituksen perusteel-la. Henkilötietoja käytetään työntekijän laiva-kelpoisuuden arviointiin ja niiden on oltava käy-tettävissä koko laivatyöuran ajan. Laivatyöhön pyrkivälle henkilölle tehdään alkutarkastus ja sen jälkeen uusintatarkastukset pääsääntöisesti kahden vuoden välein. Rekisteriin talletettuja tietoja voidaan tarvita myös sen jälkeen kun työntekijän työssäolo on päättynyt. Kun lakiin lisätään uusi pykälä, niin jäljempänä seuraavan pykälän numerointi on muutettava yhtä suurem-maksi.

5 (4) §. Voimaantulo . Valiokunta ehdottaa, että voimaantulosäännöksen 1 momentissa ole-vasta vuosiluvusta poistetaan viimeinen numero

ja 2 momentissa oleva oikeinkirjoitusvirhe korjataan.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työasiainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

Laki

merimiehen lääkärintarkastuksista pidettävästä rekisteristä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Rekisterin tarkoitus ja tietosisältö

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Lääkärintodistuksesta rekisteriin talletetaan tarkastetun henkilön nimi, muut tunnistetiedot ja yhteystiedot sekä laivatyökelpoisuuden arvioinnin varten tarpeelliset tiedot tarkastetun fyysisestä terveydestä, mielenterveydestä, näkö- ja kuulokyvystä sekä sairauksista. Milloin tarkastettava ei ole täyttänyt 18 vuotta, rekisteriin talletetaan tieto siitä, onko työskentely aluksessa hänen terveydelleen tai kehitykselleen haitallista. (Uusi 3 mom.)

2 § (Kuten HE)

3 §

Tietojen luovuttaminen rekisteristä

(1 mom. kuten HE)

Merenkulkulaitoksella on oikeus saada rekisteristä *työntekijän (poist.)* laivatyökelpoisuutta koskevan päätöksen tekemistä varten *tarpeelliset tiedot*. Lisäksi merenkulkulaitoksella ja työsuojeluviranomaisilla on oikeus saada rekisteristä muita kuin yksittäisen työntekijän terveyttä koskevia tietoja.

4 § (Uusi)

Tietojen säilyttäminen rekisterissä

Rekisteriin merkityt tiedot on säilytettävä kymmenen vuoden ajan viimeisen tiedon merkitsemisestä.

5 (4) §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

TyVM 15/1998 vp — HE 225/1998 vp

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Reijo Lindroos /sd	Reijo Lindroos /sd
vpj.	Armas Komi /kesk	Pirkko Peltomo /sd (osittain)
jäs.	Tuula Haatainen /sd	Heikki Rinne /sd
	Matti Huutola /vas	Outi Siimes /kok
	Kari Kantalainen /kok	Raimo Tiilikainen /r
	Kyösti Karjula /kesk	Pertti Virtanen /evir
	Armas Komi /kesk	vjäs. Tauno Pehkonen /skl.
	Sirkka Lekman /kok	